

2016/87

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

++ CDHO

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Hanzehogeschool Groningen
T.a.v. De heer drs H.J. Pijlman
Postbus 30030
9700 RM GRONINGEN

**Hoger Onderwijs en
Studiefinanciering**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

Datum **06 FEB. 2016**
Betreft Besluit inzake macrodoelmatigheid hbo Ad Ondernemen

Onze referentie
1141901

Uw brief van
22 december 2016

Uw referentie
O&O 165075

Bijlagen
1

Geachte heer Pijlman,

Met uw brief van 22 december 2016, door de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (hierna: CDHO) ontvangen op 23 december 2016, hebt u mij het voornemen voorgelegd om het Associate degree-programma Ondernemen te verzorgen als bekostigd programma in de gemeente Groningen. De opleiding is voorgesteld in het Croho onderdeel Economie en de studielast is door u bepaald op 120 studiepunten.

Advies CDHO

De CDHO heeft mij bij brief van 17 januari 2017, kenmerk 2016/87 positief geadviseerd over uw aanvraag. Het advies van de CDHO dat integraal onderdeel uitmaakt van dit besluit, treft u hierbij aan.

Besluit

Gelet op de advisering van de CDHO, het bepaalde in de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (hierna: WHW) en in de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs 2014 (hierna: Beleidsregel), heb ik besloten in te stemmen met uw voornemen om het Associate degree-programma Ondernemen te verzorgen als bekostigd programma in de gemeente Groningen.

Beoordelingskader

De wettelijke grondslag voor mijn besluitvorming is gelegen in artikel 6.2 en art. 7.8a lid 3 en 4 van de WHW. Voorts is de Beleidsregel leidraad geweest voor mijn afwegingen.

Motivering

Overeenkomstig het advies van de CDHO, concludeer ik dat uw aanvraag voldoet aan de voorwaarden a, b en c van de Beleidsregel. Voor de nadere motivering verwijs ik u naar de genoemde adviezen van de CDHO.

Croho-procedure

Ingevolge artikel 6.2, zevende lid, van de WHW, vervalt dit besluit indien het programma niet binnen tien maanden na dagtekening van het besluit is geregistreerd in het Centraal register opleidingen hoger onderwijs (Croho). Registratie binnen die termijn is niet eerder mogelijk dan nadat de NVAO over onderhavig programma een positief besluit heeft genomen in het kader van de toets nieuwe opleiding. In verband met de geldigheidsduur van dit besluit,

Een belanghebbende kan tegen dit besluit binnen zes weken na de dag waarop het besluit hem is toegezonden schriftelijk bezwaar maken. De belanghebbende dient daartoe een bezwaarschrift in bij de minister/staatssecretaris van OCW, onder vermelding van "Bezwaar", ter attentie van DUO, Postbus 606, 2700 ML in Zoetermeer. Meer informatie over het maken van bezwaar vindt u op www.bezwaarschriftenocw.nl

adviseer ik u zo spoedig mogelijk bij de NVAO een aanvraag voor een toets
nieuwe opleiding in te dienen.

Onze referentie
1141901

Een afschrift van deze brief is gezonden aan de CDHO, de NVAO, de Vereniging
Hogescholen, de Inspectie van het Onderwijs en de Dienst Uitvoering Onderwijs
(Groningen).

Met vriendelijke groet,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
dr. Jet Bussemaker
namens deze,
de directeur Hoger Onderwijs en Studiefinanciering,

Feite Hofman

CDHO

Commissie
Doelmatigheid
Hoger Onderwijs

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de directeur Hoger Onderwijs & Studiefinanciering
drs. F.A. Hofman
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

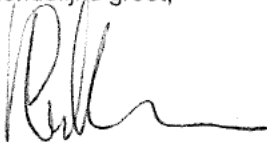
Geachte heer Hofman,

datum Hierbij ontvangt u het advies van de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
17 januari 2017 inzake de aanvraag van de Hanzehogeschool ten behoeve van een Ad
Ondernemen te Groningen.

onderwerp
Advies nieuw voltijd Ik verzoek u mij een afschrift van uw besluit toe te zenden.
Ad programma
Ondernemen Ik ga ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,
Hanzehogeschool met vriendelijke groet,
Groningen

ons kenmerk
2016/87

bijlagen
advies CDHO

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter CDHO

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister
mw. dr. M. Bussemaker
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Advies Geachte mevrouw Bussemaker,

Op 23 december 2016 heeft de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs het voornemen ontvangen van de Hanzehogeschool om de Ad Ondernemen als bekostigd programma te verzorgen te Groningen. De aanvraag was voorzien van alle voor de beoordeling van de aanvraag benodigde gegevens en is door de commissie in behandeling genomen.

datum
17 januari 2017

Advies Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs
onderwerp Gelet op het hierna volgende adviseert de commissie u om positief te besluiten op het verzoek van de Hanzehogeschool om de Ad Ondernemen in Groningen in samenwerking met het ROC Alfa College te verzorgen.
Nieuw Ad programma
Ondernemen
Hanzehogeschool
Groningen

Beoordelingskader
De wettelijke grondslag voor dit advies is gelegen in artikel 6.2 en art. 7.8a lid 3 en 4 van de Wet op het Hoger onderwijs en Wetenschappelijk onderzoek (WHW). Voorts heeft de Beleidsregel doelmatigheid hoger onderwijs van 3 juli 2014, verder te noemen de Beleidsregel, voor de commissie als leidraad gediend. Het beoordelingskader treft u in de bijlage bij dit advies aan.

ons kenmerk
2016/87
bijlagen
beoordelingskader

Omschrijving van de aanvraag

Aanvrager wil de Ad Ondernemen in Groningen aanbieden. Het gaat om een Nederlandstalige Ad in het Croho onderdeel Economie. De Ad is onderdeel van de bacheloropleiding Small Business & Retail Management (hierna: SBRM). De Ad omvat een studielast van 120 EC en wordt in voltijd vorm aangeboden. De opleiding is gericht op 'Ondernemen' in de brede zin van het woord. Afgestudeerden kunnen aan de slag als zelfstandig ondernemer (entrepreneur) of als ondernemende manager in loondienst (intrapreneur) in voornamelijk het MKB/de retail in de regio. Doorstroom naar de bachelor SBRM is eveneens mogelijk. De opleiding is toegankelijk voor studenten met een mbo 4 diploma. Het ROC Alfa College is betrokken bij de uitvoering van de Ad, echter wordt de opleiding verzorgd op de locatie en onder verantwoordelijkheid van de Hanzehogeschool. Aanvrager doet een beroep op criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

Motivering

De aanvraag voldoet naar mening van de commissie aan de criteria a, b en c in art. 6 van de Beleidsregel.

pagina 2 van 6 *Beoordeling criterium a Beleidsregel*

Aanvrager stelt dat de Ad identiek is aan de Ad Ondernemen (isatcode 80080) die wordt verzorgd door Windesheim Almere en de Hogeschool Rotterdam. De commissie is van mening dat de aanvraag als bestaand onderwijsaanbod gekwalificeerd kan worden. Daarmee is de noodzaak van deze opleiding in de zin van de Beleidsregel aangetoond. De aanvraag voldoet aan criterium a in art. 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium b Beleidsregel

Aanvrager stelt dat de Ad Ondernemen aansluit op zowel een maatschappelijke behoefte als een arbeidsmarktbehoefte.

Het beroep op een maatschappelijke behoefte is gebaseerd op de Strategische Agenda 2015-2025 van OCW, de brief van de Minister van OCW van 5 juni 2015 inzake de verzelfstandiging van de Ad, het WRR-rapport 'Naar een Lerende Economie' uit 2013 en MKB in Beeld 2016 (gesubsidieerd door het Ministerie van EZ). De commissie is van mening dat de Ad aansluit op het beleid van de Minister van OCW ten aanzien van opscholing van mbo'ers, talentontwikkeling van studenten en het stimuleren van doorlopende leerlijnen.

De WRR noemt in 'Naar een Lerende Economie' het belang van innovatief vermogen en creativiteit van het onderwijs voor de economie van de toekomst.

Aanvrager geeft uitvoering aan de aanbevelingen uit het rapport van de WRR, doordat zij ondernemend gedrag, ondernemerschap, inventiviteit, creativiteit, innovatie en 'leren leren' in het opleidingsplan heeft verdisconteerd.

Het belang van het MKB voor de export van Nederland blijkt uit de factsheet MKB in Beeld 2016 (gesubsidieerd door het Ministerie van EZ). De commissie is van mening dat aanvraag met de overgelegde argumentatie de aansluiting van de Ad Ondernemen op een maatschappelijke behoefte heeft aangetoond.

Aanvrager refereert voorts aan het Sectorplan HBO Noord-Nederland 2010-2015, waarin o.a. versterking van de regionale kenniseconomie, innovatie en ondernemerschap als belangrijke doelstellingen voor 2010-2015 zijn benoemd. Het is een door de Minister van OCW erkend sectorplan, maar de doorlooptijd is verstreken (2015).

De commissie stelt voorts vast dat de aanvraag aansluit bij de doelstellingen van het regionaal convenant dat de Hanzehogeschool in 2012 samen met drie andere hogescholen, zes ROC's en de Onderwijsgroep Noord heeft gesloten ter bevordering van de doorstroom van mbo'ers naar het hbo.

Het beroep op een arbeidsmarktbehoefte is zowel gestoeld op landelijke als regionale rapportages. Alvorens hierop in te gaan heeft de commissie de landelijke arbeidsmarkt op basis van gegevens van ROA (AIS) geverifieerd.

Voor de beroepsgroep winkeliers en teamleiders detailhandel verwacht het ROA enige knelpunten op de arbeidsmarkt in 2020. De uitbreidingsvraag is gemiddeld en de vervangingsvraag en het aantal baanopeningen tot 2020 bestempelt het ROA als zeer laag.

Het verwacht aantal baanopeningen voor mbo 4 detailhandel is laag en er worden geen knelpunten in de toekomstige personeelsvoorziening verwacht. Dit geldt eveneens voor hbo marketing en commerciële economie. Op basis van ROA AIS komt geen overwegend positief beeld naar voren voor de werkgelegenheid voor intrapreneurs en ondernemers.

pagina 3 van 6 De toenemende behoefte aan hoger opgeleiden blijkt uit *de Behoeftte aan Ad-opleidingen in het ECABO domein* en de *Monitor uitrol Ad's van SEO* uit 2015. De behoefte aan beter geschoolde werknemers en opscholing van het middenkader groeit.

Ter vaststelling van de arbeidsmarktbehoefte heeft aanvrager in het voorjaar van 2016 een verkennend marktonderzoek gehouden. Dit marktonderzoek is slechts uitgevoerd onder 6 werkgevers en kan om die reden niet als representatief worden bestempeld.

Aanvrager heeft in september 2016 een uitgebreider marktonderzoek laten verrichten door Lexnova. Het betreft hier een bewerking van actuele gegevens uit het vestigingenregister (LISA), ROA en ECABO.

Uit het onderzoek blijkt dat er landelijk 1741 banen per jaar zijn voor commercieel managers op Ad-niveau. Regionaal betreft dit 132 banen per jaar. Aanvrager rekent Groningen, Friesland, Drenthe en Noord-Overijssel tot het verzorgingsgebied van de opleiding.

Aanvrager heeft tevens een kwalitatief arbeidsmarktonderzoek laten uitvoeren onder 20 werkgevers. Uit dit onderzoek blijkt dat de sectoren retail, groothandel, ICT en bouw als meest kansrijk worden gezien voor gediplomeerden van de Ad Ondernemen.

Naast de intrapreneurs leidt de Ad ook op tot entrepreneurs, zoals ondernemers met een eigen bedrijf in het MKB, eigenaar van een webshop of ZZP'ers. Het aantal ZZP'ers is de afgelopen jaren toegenomen, het aantal MKB-bedrijven is het laatste jaar gegroeid (MKB in Beeld 2016). De geïnterviewde werkgevers vinden de Ad kansrijk omdat studenten bezig zijn met het opzetten van hun eigen bedrijf. Op deze manier doen zij kennis en ervaring op van het runnen van een onderneming, dat volgens hen steeds complexer is geworden.

Alles overwegend is de commissie van mening dat aanvrager het bestaan van een zekere arbeidsmarktbehoefte in combinatie met een maatschappelijke behoefte aannemelijk heeft gemaakt.

De aanvraag voldoet aan criterium b in artikel 6 van de Beleidsregel.

Beoordeling criterium c Beleidsregel

Aanvrager heeft in de prestatieafspraken met de Minister een tweetal zwaartepunten vastgelegd, te weten Energie en Healthy Ageing. Inmiddels is de looptijd van de profiel- en prestatieafspraken verstreken en het is nog niet bekend of nieuwe afspraken worden vastgelegd. Om die reden verwijst aanvrager naar het instellingsplan voor de komende jaren, dat voortborduurde op de prestatieafspraken. Aanvrager heeft in 2016 na het aflopen van de prestatieafspraken in haar Strategisch Plan 2016-2020 het zwaartepunt Ondernemen aan haar bestaande zwaartepunten toegevoegd. In de Beleidsregel doelmatigheid worden echter de prestatieafspraken zoals die zijn beoordeeld door de RCHO getoetst, en niet het instellingsplan. De commissie constateert dat de voorgenomen Ad Ondernemen niet aansluit op de prestatieafspraken. Daardoor moet de aanvraag voldoen aan alle elementen van criterium c in art. 6 van de Beleidsregel.

Vanaf 23 december 2016 is op de site van de CDHO kennis gegeven van het voornemen van de Hanzehogeschool om de Ad Ondernemen in Groningen aan te bieden. Hiermee is aan de instellingen voor hoger onderwijs de mogelijkheid gegeven om hun zienswijzen op dit voornemen kenbaar te maken. Instellingen

pagina 4 van 6 konden tot 13 januari 2016 van deze mogelijkheid gebruik maken. Er zijn geen zienswijzen bij de commissie ingediend.

Aanvrager heeft een overzicht geleverd van de instroom in verwante bekostigde opleidingen.

Ad	Hogeschool	20 10 / 11	20 11 / 12	20 12 / 13	20 13 / 14	20 14 / 15
Ondernemen	FR	0	59	128	192	180
Ondernemen	Windesheim				gestart per 19-20 15	
SBRM	Avans	75	72	103	51	74
SBRM	Fontys	0	61	58	76	62
SBRM*	Saxion	68	78	81	101	17
SBRM	Stenden	151	155	147	145	122
Commercieel Management	Zuyd	0	21	40	43	38
Commerciële Economie	Stenden	0	0	5	22	44
totaal aantal eerstejaars		294	446	562	630	537

* De opleiding van Saxion heeft een doorstart gemaakt

Bron: Criho

De commissie constateert dat de landelijke instroom van het verwante bekostigde aanbod op een hoog niveau stabiliseert.

Het aanbod van het niet bekostigde onderwijs ziet er als volgt uit:

- NCOI: Ad Retailmanagement & marketing, dt+du, 9 vestigingsplaatsen;
- LOI: Ad Retailmanagement, dt;
- Stichting deeltijdopleidingen: Retailmanagement, dt+du.

De instroom in verwante onbekostigde opleidingen is niet bekend. De commissie heeft bij de beoordeling van de aanvraag dan ook geen rekening kunnen houden met de belangen van deze opleidingen.

Aanvrager heeft een prognose gemaakt van de instroom in de voorgenomen Ad op grond van een onderzoek van Lexnova. Lexnova heeft het marktpotentieel zorgvuldig in kaart gebracht. Er is een marktpotentieel van 130 tot 383 studenten. Op grond van dit onderzoek verwacht aanvrager ten minste 1 klas, mogelijk 2 klassen per jaar te kunnen starten. Gelet op de instroom in het verwante bekostigde aanbod dat varieert tussen de 17 en 180 studenten per Ad is de commissie van mening dat 1 of 2 klassen een realistische verwachting is.

Als de instroom in de bestaande opleidingen en de verwachte instroom in de voorgenomen opleiding wordt afgezet tegen de arbeidsmarktbehoefte die bij criterium b aannemelijk is gemaakt, blijkt dat er vanuit de landelijke arbeidsmarkt gezien voldoende ruimte is om deze opleiding binnen het bekostigde domein vorm te geven.

Aanvrager heeft een beschrijving geleverd van de inbedding in de bestaande kennisinfrastructuur. De Ad bouwt op de bestaande expertise van het opleidingsteam van de bachelor SBRM. Docenten zijn ook betrokken bij het Centrum voor Ondernemerschap en Marketing van waaruit minoren worden

pagina 5 van 6 verzorgd. Binnen het Centrum voor Ondernemerschap komen twee Kenniscentra
bijeen waarin alle expertise, kennis en onderzoeken rond het thema
Ondernemerschap is gebundeld. Aan het kenniscentrum is een lector verbonden.

De commissie is van mening dat vestiging van de opleiding in Groningen geen
negatief effect heeft op de landelijke spreiding van het onderwijsaanbod. Verwante
Ad's worden verzorgd in Breda, Den Bosch, Eindhoven, Sittard, Almere,
Rotterdam, Emmen, Deventer, Enschede en Leeuwarden. De verwante Ad's zijn
regionaal ingebed en genereren elk een substantiële instroom van studenten.

De commissie concludeert dat er ruimte in het landelijk aanbod bestaat om de Ad
Ondernemen in Groningen te realiseren. De aanvraag voldoet aan criterium c in
art. 6 van de Beleidsregel.

Gelet op het vorenstaande adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger
Onderwijs u om positief te besluiten op het voorliggende verzoek.

De Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs

drs. P.M.M. Rullmann
voorzitter